



ខ្មែរកម្ពុជាក្រោមនិមន្តស្តេចសីហនុ

ដោយ លី-ខៀប * ថ្ងៃទី២២ មករា ២០០៧

មួយខែកន្លងមកនេះ បើនិយាយថាជា «ខែឈឺចុកចាប់» របស់ស្តេចសីហនុក៏ បានដែរ ពីព្រោះនៅក្នុងអត្ថបទជាបន្តបន្ទាប់គ្នា ដែលបានចុះផ្សាយនៅក្នុងទំព័រ <វេ បសាយ> គាត់សរសេរតែពីការឈឺចុកចាប់របស់គាត់ប៉ុណ្ណោះ ។ ជាថ្មីម្តងទៀត កាលពីថ្ងៃទី៥ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៧ ស្តេចសីហនុបានសរសេរអត្ថបទឈឺចុកចាប់មួយ ទៀត ដែលយើងសូមបកប្រែក្រៅផ្លូវការដូចខាងក្រោមនេះ ៖

- «អនុស្សាវរីយ៍ឈឺចុកចាប់
- «ខ្មែរកម្ពុជាក្រោមនិងខ្ញុំ
- «ដោយ ឆរោត្តម-សីហនុ
- «ប៉េកាំង, ថ្ងៃទី៦ មករា ឆ្នាំ២០០៧

«១- បន្ទាប់ទៅ ពួកខ្មែរត្រូវតែប្រឈមមុខនឹងការ «សងសឹក» នៃពួកជនមិន មែនខ្មែរ ដែលបានរលាស់ខ្លួនចេញពីនីមនៃពួកខ្មែរអ្នកឈ្នះ ។

ពួកប្រឆាំងរាជានិយមបាននិយាយនិងសរសេរថា ៖ «ពួកស្តេចខ្មែរនៅក្រោយ សម័យអង្គរគ្មានគុណសម្បត្តិអ្វីទេ ។ ដោយសារកំហុសរបស់ខ្លួនមួយចំនួន ពួក ស្តេចអស់នោះ បានបង្ខំឲ្យមានការបាត់បង់កម្ពុជាក្រោម ហើយនិងខេត្តខ្មែរជាច្រើន ទៅសៀម (ថៃឡង់ដ៍) ។

ភាសិតបារាំងនិយាយថា ៖ «អ្នកណាខិតខំ ចង្អៀត (ប្តូរមជិតគ្នា) ក៏ខ្លាំង» ។

ស្តេចយើងហើយនិងប្រជារាស្ត្រខ្មែរដ៏ជាទីស្រឡាញ់របស់យើងបានរងរន្ធក្តើ តក្តើននិងជ័យជំនះកងទ័ពរបស់ខ្លួន ដែលអនុញ្ញាតឲ្យជាធិរាជណាចក្ររបស់ខ្លួន លាតសន្ធឹងកាន់តែឆ្ងាយទៅៗ (និងក្នុងទិសទិកនៃនិងជាច្រើន) ពីរាជធានីអង្គរ ។

នៅផ្នែកផ្សេងទៀតនៃពិភពលោក និងនៅក្នុងជំនាន់ខុសៗគ្នា, ក៏មានស្តេច, ព្រះចៅអធិរាជ, ជនឃោរឃៅ, ជនផ្តាច់ការ (ដែលយើងដឹងជាទូទៅនោះដូចជា អា ឡិចហ្សិនឌ័រ (នៃប្រទេសក្រិក), សេហ្សារ (នៃក្រុងរ៉ូម), សាល់ឡីម៉ាញ, បូណាប៉ាត ណាប៉ូឡេអុងទី១, បារាំង, អង់គ្លេស, អេស្បាញ, ព័រទុយគ្លេ, ហូឡង់, ជប៉ុន, អ៊ីត្លីវ, មូស្សូលីនី, រុស្ស៊ី និងមិនរាប់ដល់លន់-ឈល់និងប៉ុល-ពតនៅក្នុងនោះទេ) ។

ពួកអ្នកឈ្នះគេអស់នេះ (មិនរួមបញ្ចូលលន់-ឈល់ និងប៉ុល-ពត) បានចាប់ផ្តើម ដោយជោគជ័យយ៉ាងគ្រដែតគ្រដឹម ក្នុងន័យគ្រួតគ្រាដៃនិងដៃនៃសមុទ្រ តែ

ដល់ក្រោយមក <អ្នកដែលឱបរិតខ្លាំង ចង្អៀត (ប្តូរមជិតគ្នា) ក៏ខ្លាំង> ពួកគេបកត្រឡប់ទៅជាឃើញប្រទេសដើមរបស់ខ្លួននោះ ត្រូវរុញមកក្នុងចង្អៀត ហើយត្រូវត្រួតត្រាដោយពួកមហាអំណាចដទៃ និងជួនកាលទៀតត្រូវកាត់ជាចំណែកដោយពួកបរទេស ។

វាជាការងាយស្រួលនិងជាអំពើអយុត្តិធម៌ ក្នុងការទម្លាក់ការទទួលខុសត្រូវនៃការបាត់បង់នៃទឹកដីអង្គររបស់យើង ទៅលើពួកស្តេចនៅក្រោយសម័យអង្គរ ។

(កកន ៖ តាមធម្មតា, ប្រវត្តិសាស្ត្របានកត់ត្រាទុកនូវអំពើល្អនិងអំពើអាក្រក់ដែលមេដឹកនាំនីមួយៗបានធ្វើចំពោះប្រទេសជាតិ ។ កាលធ្វើអំពើល្អ គេនាំគ្នាគោរពកោតសរសើរ ។ កាលណាធ្វើអំពើអាក្រក់ គេពុំដែលទុកឲ្យរួចខ្លួនរំភើយនោះទេ ។ គេត្រូវស្តីបន្ទោស ឬមួយត្រូវអូសកយកមេដឹកនាំនោះៗមកវិនិច្ឆ័យទោសតាមផ្លូវច្បាប់ឧទាហរណ៍ដូចគេបានធ្វើការកាត់ទោសកាត់កស្តេចល្វីទី១៦, កាត់ទោសអឺត្រែវ, ពួកមេទាហានរបស់អឺត្រែវ, ការកាត់ទៅលើមូស្សូលីនី, ពួកមេទាហានរបស់មូស្សូលីនីរួចហើយនៅពេលថ្មីៗនេះ មានការកាត់ទោសព្យួរកសាដាម-ហ៊ីសេដជាដើម ។

អំពើធ្វើឲ្យបាត់បង់ទឹកដីនៅក្រោយសម័យមហានគរ ពុំអាចត្រូវដោះសាថាដោយមកពីស្តេចជាជីដូនជីតា ឬជាបុព្វការីរបស់ខ្លួន ភ្លើតភ្លើនស្រវឹងនិងជ័យជំនះរួចហើយលោភលន់ពង្រីកវាជាធារណៈជាណាចក្ររបស់ខ្លួនឲ្យផ្តិមស្តែនោះបានទេ ។

ស្តេចសីហនុគាត់ចង់មានន័យថា ៖ «កុំបន្ទោសអញទៅ... ពីព្រោះរឿងអីបានជាពួកស្តេចមុនៗនោះ វានាំគ្នាស៊ីជោរលោភលន់ចង់ពង្រីកស្រុកខ្មែរឲ្យធំធេងធ្វើអ្វី ?? ដល់ប្រឹងក្រសោបខ្លាំងពេកទៅ វាត្រូវតែរុញរួមក្នុងចមកចង្អៀតអញឯងហើយ» ។

ស្តេចសីហនុមិនព្រមទទួលខុសត្រូវ ជាស្តេចសំគិតនៅក្នុងចង្អៀតពួកស្តេចចោលម្សៅនៅក្រោយសម័យអង្គរទេ... រីឯ«កំហុសនៃការបាត់បង់ទឹកដីខ្មែរ»គឺជាប់របស់ពួកស្តេចសម័យអង្គរទេតើ !! ។ ហេ ! ហេ !

ដល់យ៉ាងដូច្នោះទៅ... ការបាត់បង់ទឹកដី«កម្ពុជាក្រោម» វាមិនពុំមែនជាកំហុសស្តីរបស់គាត់នោះឯណា ។ តាមពិតទៅវាជាកំហុសរបស់ពួកស្តេចនៅមុនសម័យអង្គរឯណោះតើវិញសោះ ! ។ ម៉្លោះហើយសូមកុំបន្ទោសគាត់ !!!

នៅមុននេះប៉ុន្មានខែ, ស្តេចសីហនុបានសរសេរយ៉ាងដូច្នោះថា ៖ ពួកបារាំងកាត់ទឹកដីកម្ពុជាក្រោមឲ្យទៅព្រះចៅបារាំងដោយ ដោយសារមកពីបារាំងយល់ថា កាលណាព្រះចៅបារាំងបានទឹកដីកម្ពុជាក្រោមមកក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់ខ្លួនកាលណាប្រជាពលរដ្ឋយួននឹងនាំគ្នាស្រឡាញ់ព្រះចៅបារាំងយួនក្នុងទឹកភ្នែកដី ។ ប្រជាប្រិយភាពរបស់ព្រះចៅបារាំងយួននឹងឡើងខ្ពស់ស្តីមន្តស្តែត្រដិតត្រដឹមកប់ពពក ពោលគឺនឹងធ្វើឲ្យបារាំងយួនសង្គ្រាមលើហូ-ជីមិញ យ៉ាងពិតប្រាកដណាស់ ។ ម៉្លោះហើយបារាំងក៏កាត់ទឹកដីកម្ពុជាក្រោមឲ្យទៅយួនទៅ !! វាតែប៉ុណ្ណឹងឯង !!

នេះហើយជាសំដី«ផ្តិតផ្តួង»របស់ស្តេចសីហនុ ដែលជាស្តេចភ្លឺភ្លើមួយអង្គ

នៅក្នុងចំណោមពួកស្តេចចោលម្សៅតដទៃទៀតនៅក្រោមសម័យអង្គរ ។

ពាក្យរបស់យើងពេលថា«**ភ្នំភ្នើ**»នេះ ប្រហែលមិនត្រឹមត្រូវចំពោះអត្ថន័យនោះទេឡើយ ។ បើនិយាយឲ្យច្រើន គឺគាត់ឆ្លាតទៅវិញទេ ពីព្រោះដោយសារការទុកអនុញ្ញាតឲ្យបារាំងកាត់ទឹកដឹកម្តុំក្រោមទៅយួននេះ (ថ្ងៃទី៤ មិថុនា ឆ្នាំ១៨៤៧) គាត់បាន «**ឯករាជ្យ**» យកមកឲ្យស្រុកខ្មែរ និងជាពិសេសគាត់អាចស្ថិតនៅជាស្តេចសោយរាជ្យលើស្រុកខ្មែរជាបន្តទៅទៀត ។

គាត់មិននិយាយថា គាត់ចាញ់បោកបារាំង ព្រោះក្រោយពីកាត់ទឹកដីខ្មែរឲ្យទៅយួនភ្លាម បារាំងក៏ដកថយខ្លួនចេញពីតំណែងនោះទេ ។

ស្តេចសីហនុបានរៀបចំអាករល្ងាទបោករាស្ត្រខ្មែរ ។ គាត់បានបង្កើត «**ព្រះរាជបូជនីយកិច្ចដើម្បីទាមទារឯករាជ្យ**» មានបំផុសកងទ័ពស្ម័គ្រចិត្ត និងកងនារីក្លាហានស្តាយកាំភ្លើងលើអត់ប្រហោង និងចំពងបួស្សី នាំគ្នាដើរហាត់(១-២)ពេញស្រុកពេញទេស ។ ឯខ្លួនគាត់បានទៅ<ភិចធិក>នៅក្នុងព្រៃអស់មួយសន្ទុះដែរ ។ គាត់ធ្វើមើលតែបារាំងហ្នឹង ភ័យស្លន់ស្លាខ្លាចកាំភ្លើងលើនិងចំពងបួស្សីរបស់គាត់អញ្ចឹង !!

នៅក្រោយពេលបារាំងកាត់ទឹកដឹកម្តុំក្រោមទៅយួន និងនៅក្រោមប្រទេសកម្ពុជាបានឯករាជ្យមក គេពុំដែលឃើញស្តេចសីហនុមានការតវ៉ាទាមទារអ្វីឲ្យធំដុំទេ ក្រៅអំពីបញ្ជូនគណៈប្រតិភូខ្មែររប៉ះរប៉ោះទៅនិយាយជាមួយបារាំងនៅទីក្រុងប៉ារីសម្តងពីរដងប៉ុណ្ណោះ ។ មានម្តងនោះ (បើយោងតាមសំដីសាក្សីរបស់លោកឈានរ៉ែម) គាត់ថែមទាំងចេញបញ្ជាឲ្យរលាយគណៈប្រតិភូខ្មែរ ដែលកំពុងធ្វើការតវ៉ាជាមួយបារាំង ឲ្យរលត្រឡប់ជាប្រញាប់មកស្រុកខ្មែរវិញផង ។

នេះជា«**កំហុសប្រវត្តិសាស្ត្រ**»មួយដ៏ធំក្រៃលែងរបស់ស្តេចសីហនុ ដែលសារតាខ្មែរពុំអាចកាយកប់បំភ្លេចលុបចោលបានសោះឡើយ ។

ចំនួន១០ឆ្នាំក្រោយមក ស្តេចសីហនុបានធ្វើកំហុសមួយដ៏មហាធំទៀត គឺជំនួសគាត់មិនធ្វើការតវ៉ាទាមទារយ៉ាងស្វាហាប់ គាត់មានផែនការចូលរួមដៃជាមួយហ្វុ-ជីមិញ ដើម្បីបង្កបបង្កើមយួនទាំងពីរ (យួនខាងត្បូងនិងយួនខាងជើង) ឲ្យចូលគ្នាជាប្រទេសយួនតែមួយថែមទៀត ។

នៅក្រោមផែនការ«**ក្បត់ជាតិខ្មែរ**»នេះ ស្តេចសីហនុដែលជាស្តេចផ្តាច់ការមួយអង្គ និងក្រោយមកឡើងធ្វើជាប្រមុខអស់មួយជីវិត (លើសហ៊ុន-សែននៅក្នុងសម័យនេះដប់ស្នូល) បានអនុញ្ញាតឲ្យពួកបៀកកុង-បៀកណាមខាងជើងតាំងមូលដ្ឋានទ័ពនៅក្នុងទឹកដីខ្មែរ តាមបណ្តោយព្រំដែនទិសខាងកើត ហើយថែមទាំងអនុញ្ញាតឲ្យចិនប្រើប្រាស់កំពង់ខ្មែរក្រុងព្រះសីហនុ សំរាប់ដឹកជញ្ជូនគ្រឿងសាស្ត្រាវុធស្បៀង និងថ្នាំពេទ្យ ឆ្លងកាត់ប្រទេសកម្ពុជាយ៉ាងគគ្រឹកគគ្រេង ផ្តល់ឲ្យពួកកងទ័ពយួនទាំងអស់នោះថែមទៀតផង ។

នៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០, ពេលប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរអត់ទ្រាំនឹង«**អំពើក្បត់ជាតិ**»

របស់គាត់មិនបាន នាំគ្នាដង្ហែកគាត់ចុះចេញពីព្រះតំណែង**«ប្រមុខរដ្ឋ»** គាត់ក៏ហាក់ទៅធ្វើជា **«ស្តេចយៀកកុង»** ត្រង់ៗតែម្តង ។ គាត់បានទៅប្រមូលបឋមយាតករខ្មែរក្រហម មកបង្កើតជា**«រណសិរ្សរូបរួមជាតិកម្ពុជា»** (FUNK) និងក្រោយមកបង្កើតជា**«រាជរដ្ឋាភិបាលរូបរួមជាតិកម្ពុជា»** (GRUNK) ។ គាត់បានទៅបង្កើតសន្តិសិទ្ធិប្រជាជន ឥណ្ឌូចិននៅទីក្រុងកងតុង សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតុចិន ដើម្បីត្រៀមធុរកិច្ចទ័ពយៀកកុង-យៀកណាមខាងជើង ឲ្យចូលឈ្លានពានប្រទេសកម្ពុជា និងធ្វើការកាប់សម្លាប់ទៅលើប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ឡើងស្ទើរពាយអស់ពីនគរ មុនពេលផ្ទេរទៅឲ្យបឋមយាតករខ្មែរក្រហមអនុវត្តនយោបាយ**«សម្លាប់រង្គាល»** យ៉ាងឃោរឃៅព្រៃផ្សៃក្រៃលែង ដែលពិភពលោកនាចុងសតវត្សទី២០ ពុំដែលបានជួបប្រទះទាល់តែសោះ ។

ធ្វើកំហុសដល់ប៉ុណ្ណឹងហើយ, ស្តេចសីហនុនៅតែអះអាងថាខ្លួនគាត់អត់ខុសទៀត ។ បើតាមមើលទៅ គាត់ប្រហែលជាគិតថា កំហុសអស់ហ្នឹងជារបស់ពួកស្តេចនៅជំនាន់អង្គរទេដឹង ដែលសុទ្ធជាពួកស្តេចឆ្កួតៗ បានពង្រីកទឹកដីឲ្យធំខ្លាំងពេកទុក ពិបាកឲ្យគាត់ត្រួតត្រា ។

នៅក្រោយពេលយួនបានអនុញ្ញាតឲ្យគាត់បានឡើងសោយរាជ្យជាលើកទី២ឆ្នាំ ១៩៧៣ ស្តេចសីហនុបានក្លាយជាឆ្កែលិទ្ធិបាតជើងពួកអាយ៉ងយួន យ៉ាងអាក្រក់មើលក្រៃលែង ។ គាត់រហូតដល់ជំរុញឲ្យស្តេចកូន (ស្តេចសីហមុនី) ចុះហត្ថលេខាលើសន្ធិសញ្ញាបំពេញបន្ថែម ទទួលស្គាល់សន្តិសញ្ញាខុសច្បាប់ដែលពួកអាយ៉ងយួនបានព្រមព្រៀងជាមួយចៅហ្វាយរបស់វា ក្នុងរយៈពេលកងទ័ពយួនឈ្លានពានប្រទេសកម្ពុជា (សូមបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងឯកសាររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ក៏ដូចជារបស់សន្តិសិទ្ធិក្រុងប៉ារីសឆ្នាំ១៩៧១ដែរ គេបានសរសេរពាក្យ**«កងទ័ពយួនឈ្លានពានកម្ពុជា»**នេះយ៉ាងច្បាស់ពិតប្រាកដណាស់) ថែមទៀត ។

ក្នុងឥឡូវនេះ ពួកយួនកំពុងតែធ្វើការបោះបង្គោលព្រំដែន យោងទៅតាមសន្តិសញ្ញាបំពេញបន្ថែមនោះ ។ ដែលគួរឲ្យអស្ចារ្យនោះ ទ្រង់រណាបុទ្ធិ ព្រះរាជបុត្រដ៏ឆ្នើមរបស់ស្តេចសីហនុ ដែលនៅកាលនោះធ្វើជា**«ប្រធានរដ្ឋសភាកញ្ចប់»** ជារដ្ឋសភាផ្តល់សច្ចាប័នទៅលើសន្តិសញ្ញាបំពេញបន្ថែម ក្រោយមកនិយាយថា ខ្លួនមិនទាំងដឹងថា ព្រំសីមាខ្មែរនៅត្រង់កន្លែងណាផង ពោលគឺគាត់ធ្វើទាំងងងឹតងងើល មិនខ្វល់អំពល់អ្វីទាំងអស់ ឲ្យតែរក្សាផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន (រួមទាំងតំណាងរាស្ត្រទាំងអស់នៃគណបក្សរាជានិយមហ៊្វុនស៊ិនប៉ិចផង ដែលជាអ្នកបោះឆ្នោតគាំទ្រ) ។

សួរថា តើសន្តិសញ្ញាបំពេញបន្ថែមមានន័យយ៉ាងណាចំពោះខ្មែរកម្ពុជាក្រោម? រឿងនេះស្តេចសីហនុគាត់ធ្វើពើជាមិនដឹង ឬមួយគាត់ចាត់ទុកថាជាកំហុសរបស់ស្តេចសម័យអង្គរដែលពង្រីកទឹកដីធំពេក ។ ការបោះបង្គោលព្រំដែន គឺជាការបែងចែកប្រទេសកម្ពុជា **«ជាផ្លូវការ»** ចេញពីទឹកដី**«កម្ពុជាក្រោម»** ដែលឥឡូវនេះយួនបានចាត់ទុកជាទឹកដីរបស់ផិនរាទៅហើយ ។

ដល់ដូច្នោះទៅ... យើងមើលពុំឃើញសោះ អំពីស្តេចសីហនុខិតខំទាមទារទឹកដីកម្ពុជាក្រោមពិប្បដល) ។ រឿងដែលគួរឲ្យចង់សើចនោះ គឺស្តេចសីហនុគាត់មិនបញ្ចូលលោកលន់-នល់ ទៅក្នុងចំណោមពួកមេដឹកនាំដែលចង់ធ្វើឲ្យប្រទេសរីកធាត់ផងទេ (ប៉ុល-ពតជាកូនចៅរបស់ស្តេចសីហនុ ។ អាចជាមនុស្សដែលសីហនុចាក់ឲ្យវាយយួន ដើម្បីយួនមានលេសចូលឈ្នានពានស្រុកខ្មែរ) ។ លោកលន់-នល់ជាអ្នកបណ្តេញយួនឲ្យចេញពីទឹកដីខ្មែរ ប្រឆាំងនឹងគំនិតរបស់ស្តេចសីហនុ ដើម្បីថែរក្សាឯករាជភាព និងបូរណភាពទឹកដីខ្មែរសោះ បែរជាត្រូវស្តេចសីហនុដែលជាអ្នកទៅគ្រឿងយួនឲ្យចូលឈ្នានពានស្រុកខ្មែរ ចោទប្រកាន់ជាអ្នក«ខុស»ទៅវិញ ។ គិតទៅម្យ៉ាងដែរតើ !!

«ធ្វើជាស្តេច គ្មានស្តេចណាមួយដែលពុំចង់បានព្រះរាជាណាចក្ររបស់ខ្លួនធំធេង តាមដែលអាចធ្វើទៅបាននោះឡើយ ។

(កកន ៖ ឃ្លារបស់ស្តេចសីហនុត្រង់នេះ ហាក់ដូចជាកំពុងជាន់កែងខ្លួនឯង) ។

«ប្រជាពលរដ្ឋវៀតណាម (អាណ្ណាម) និងថៃ ក្នុងការប្រៀបធៀបជាមួយប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ជាពិសេសប្រជាពលរដ្ឋ«ក្មេងៗ» ដែលនៅក្នុងចំណុចមួយ មានការត្រួតត្រាអាសន្ននិងមានកម្លាំង ដើម្បីវាយប្រហារខ្មែរ ហើយនិងដាក់វេនគ្នាដើម្បីត្រួតត្រាដែនដីនិងដែនសមុទ្រ ។ ជា «តថភាព», រឿងនេះគឺសំរាប់គ្រាន់តែដើម្បីបំផ្លាញកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះ ។

(កកន ៖ ពួកក្មេងយួន-សៀមវាមុខជាចង់បានស្រុកខ្មែរអញ្ចឹងហើយ ពីព្រោះស្រុកខ្មែរមានផលប្រយោជន៍ដល់ស្រុកនិងជនជាតិរបស់វាដ៏មានចំនួនយ៉ាងច្រើននោះ ចុះហេតុអ្វីបានជា«ស្តេចកញ្ជាស់ខ្មែរ»បែរទៅជាបេះស្រុកខ្មែរចែកឲ្យគេទៅវិញ រួចហើយស្រែកជេរស្តេចសម័យអង្គរ ថាជាអ្នកមានកំហុសខំពង្រីកទឹកដីឲ្យធំហួសមាឌយ៉ាងដូច្នោះ ??) ។

«ពាក់ព័ន្ធនឹងកម្ពុជាក្រោមវិញ, ពួកបារាំងដែលជាអ្នកកសាងអាណាចក្រនៅក្រោម ណាប៉ូឡេអុងទី១ នោះ រួចក្រោយមកក្លាយជាជនធ្វើអាណានិគមយ៉ាងពិតប្រាកដនៅក្រោម ណាប៉ូឡេអុងទី៣ រួចហើយផងដែរ «សាធារណរដ្ឋបារាំងទី៣» បានលូកដៃក្នុងកម្ពុជាក្រោមប្រហែលឆ្នាំ១៨៦០ ធ្វើការសំរុះសំរួលខ្មែរនិងអាណ្ណាមដែលកំពុងច្បាំងគ្នាពេលនោះ ប្រកាសជា «កូសាំងស៊ីន» ធ្វើជា «អាណានិគមបារាំង» ធ្វើការបញ្ចៀសដោយប្រើកម្លាំង មិនឲ្យកម្ពុជាយកត្រឡប់មកវិញនូវកម្ពុជាក្រោមរបស់ខ្លួន (ដែលបារាំងហៅថា កូសាំងស៊ីន ដើម្បីជៀសវាងមានការទទួលស្គាល់ជារបស់ផ្ទៃក្នុងខ្លួននៃកម្ពុជា) ហើយនិងកំរិតមហិច្ឆិតារបស់អាណ្ណាម...

(នៅមានត)

«ព្រះហត្ថលេខា ៖ នរោត្តម-សីហនុ» ។

(កកន ៖ បារាំងធ្វើនេះជាផលប្រយោជន៍ឲ្យយួន ។ ស្តេចសីហនុនិងពួកមេៗខ្មែរនៅ

សម័យនោះពុំមែនមិនដឹងឯណា គឺសុទ្ធតែបានដឹងទាំងអស់ ។ ចំណុចដែលយើង
ជាខ្មែរជំនាន់ក្រោយស្តេចសីហនុចង់ដឹងនោះគឺថា ចុះហេតុអ្វីបានជានៅពេលប្រទេ
សកម្ពុជាបានទទួលឯករាជភាពពេញបរិបូណ៌ហើយ (ក្រោយថ្ងៃទី៧ វិច្ឆិកា ១៩៥៣)
ស្តេចសីហនុពុំដែលធ្វើការតវ៉ាទាមទារទឹកដីកម្ពុជាក្រោមមកវិញសោះយ៉ាងដូច្នោះ ?
ចុះហេតុអ្វីបានជា១០ឆ្នាំក្រោយមកទៀត ស្តេចសីហនុមានផែនការបង្រួបបង្រួមយួ
នទាំងពីរច្បាប់គ្នា ? ។ ហើយចុងក្រោយ ចុះហេតុអ្វីបានជាស្តេចសីហនុជំរុញឲ្យ
កូនចុះហត្ថលេខាលើសន្ធិសញ្ញាបំពេញបន្ថែមលើសន្ធិសញ្ញាឆ្នាំ១៩៨៥ ?? ។ តើទាំង
នេះពុំមែនមានន័យថា ស្តេចសីហនុក្បត់ជាតិ ចូលដៃជាមួយយួនប្រឆាំងជាមួយ
ពួកស្តេចនៅសម័យមហានគរទេឬ ??) ។

